

Referanse: 2021/78

Dato: 30.11.2021

Til medlemmer
i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling

Referat fra møte i faglig råd for håndverk, design og produktutvikling (FRHDP)

Dato: 30.november 2021 kl 10-15

Sted: Thon hotel Vika Atrium

Fra arbeidstakersiden	Fra arbeidsgiversiden
Peter Helland Hansen, LO Rakel Berge, LO Fagforbundet Asle Bakken, Industri Energi	Kitty Krohn Riege, Spekter Linda Vist, NHO (Handel og service) Egil Sundet, NHO (Norsk Industri)
	Andre organisasjoner
	Gry-Kristina Fors Spein, Sámiid Duodji (digitalt) Einar Stamnes, Norsk Håndverksinstitutt (digitalt) Andreas Skaun Pedersen, Kulturrådet (vara for Hildegunn Bjørgen)
Fra lærerorganisasjoner	Fra skoleeier
Marianne Monsrud, Utdanningsforbundet Svein Anders Tjernsbekk, Utdanningsforbundet	Jan Kristian Vestjord, KS (vara for Sylvi Berg)
Fra Elevorganisasjonen	Fra Utdanningsdirektoratet og Sametinget
Vera Heide, EO	Jorunn T. Leegaard, fagansvarlig fra sekretariatet for SRY og faglige råd Marianne Farstad-Jensen Divisjon for læreplan og vurdering

Forfall:

Roald Njålstad, LO og vara Anders Hovin, LO

Ane Vestby Øiesvold, YS Delta
 Maja L. Musum, Virke
 Jørn Olav Bekkelund, KS
 Bjørn Arne Nordahl, Skolenes Landsforbund
 Inger Anne Klemetsen, Sametinget

Dagsorden:

Sak 2021/28 Godkjenning av innkalling og dagsorden
Vedtak: Innkalling og dagsorden godkjent.

Sak 2021/29 Orienteringssaker

Ved forslag om nye kryssløp – ny portal for endringsforslag

På nettsiden til Utdanningsdirektoratet er det laget en portal med skjemaer for å foreslå endringer i yrkesfagene. Skjema for å foreslå kryssløp er nå tilgjengelig. Rådet oppfordres til å spre informasjon om portalen videre i sine organisasjoner mm.

[Link til portal for endringsforslag her.](#)

Kryssløp – status i saken og anbefaling sendt KD

Utdanningsdirektoratet ba i juni i år de faglige rådene om å kartlegge relevansen av de nasjonale kryssløpene som er merket i tilbudsstrukturen 2020/21, og de søknadene om kryssløp som har kommet under arbeidet med fagfornyelsen yrkesfag. Videre ble rådene bedt om å vurdere kriterier for å videreføre eksisterende eller opprette nye nasjonale kryssløp.

FRHDP vedtok i møte 9.juni i år å slutte seg til anbefalingene fra de ulike arbeidsgruppene. Innstillingen fra Utdanningsdirektoratet til KD er sendt, se [brev her](#).

Riggerfag - kort muntlig orientering om status

Glassblåserfaget – kort orientering om dialog med FRTEK

Før sommeren gjennomførte Udir, AU-FRTEK og AU-FRHDP et møte for å drøfte ivaretagelsen av glassverkenes kompetansebehov i vg3 glassblåserfaget. FRTEK diskuterte i sitt rådsmøte i oktober oppfølging av saken. Den fastsatte læreplanen i vg3 glassblåserfaget ivaretar ikke glassverkenes kompetansebehov. Kompetansebehovene kan møtes gjennom for eksempel opprettelse av et eget fag eller en fordyping til glassblåserfaget. En eventuell søknad om nytt lærefag eller fordypning, vil saksbehandles i tråd med gjeldende retningslinjer for endringer i tilbudsstrukturen. I behandlingen av en eventuell søknad er det naturlig med tett dialog mellom de to faglige rådene.

Kompetansepakker yrkesfaglærere og instruktører – kort muntlig orientering om status

På oppdrag for Udir utarbeider Høgskolen i Innlandet (i samarbeid med andre fagmiljø) to nettbaserte kompetansepakker som skal støtte innføringen av de nye læreplaner i Vg3 opplæring i bedrift:

- Innføring av nytt læreplanverk for lærebedrifter
- Innføring av nytt læreplanverk for prøvenemnder

Kompetansepakkene skal inneholde støtte til å forstå, tolke og bruke de nye læreplaner. Hovedmålgruppen er lærebedrifter, prøvenemnder og fylkeskommuner. Kompetansepakkene vil være gratis og tilgjengelig for alle på Udirs kompetanseportal i begynnelsen av januar 2022.

Vedtak: Rådet tar sakene til orientering.

Sak 2021/30 Konstituering

I henhold til mandat for de faglige rådene og retningslinjer for samarbeid mellom SRY, de faglige rådene og Utdanningsdirektoratet 2021-2025 skal de faglige rådene konstituere seg selv. Det faglige rådet skal oppnevne en leder, en nestleder og et medlem til arbeidsutvalget (AU).

Vedtak: Faglig råd håndverk, design og produktutvikling oppnevner som

leder: Linda Vist, NHO Service og handel/Egil Sundet, NHO Norsk industri

nestleder: Asle Bakken, Industri Energi

medlem i AU: Marianne Monsrud, Utdanningsforbundet/Bjørn Arne Nordahl, Skolenes Landsforbund

De valgte representantene deler vervene mellom seg i oppnevningsperioden.

Sak 2021/31 Rutiner for møteinnkallinger, referater, møtedeltakelse, forfall og bruk av SharePoint arbeidsrom

AU interim foreslår følgende rutiner for rådsarbeidet;

- AU har planleggingsmøter ca 2 uker før rådsmøter.
- Innkallinger og sakspapirer sendes ut helst 2 uker (min 1 uke) før rådsmøtene.
- Rådet legger opp til veksling mellom digitale og fysiske rådsmøter.
- Det er opprettet egne arbeidsrom for hvert faglige råd hos Utdanningsdirektoratet, se lenke til [FRHDP](#). Arbeidsrommet samler sakspapirer til møter, nyttige lenker opptak av webinarer, nyheter mv.
- Fagansvarlige sender ut invitasjoner til webinarer mv pr epost.
- Ved eventuelle forfall til rådsmøtet, må fast representant selv varsle og informere sitt personlige varamedlem.

Vedtak: Rutiner for rådsarbeidet vedtatt.

Sak 2021/32 Møteplan våren 2022 og vurdering fylkesbesøk

Møte 1 Onsdag 2.februar (digitalt)

Møte 2 Mandag 28.mars (digitalt)

Møte 3 Mandag 13.juni (fysisk)

Fylkesbesøk

De faglige rådene kan søke Utdanningsdirektoratet om å gjennomføre et fylkesbesøk i året (retningslinjer for samarbeid pkt 4.6). Hensikten med fylkesbesøk er å skape en dialog mellom

rådene og fylkeskommunene, bransjer/sektorer og skoler om utfordringer i utdanningsprogrammet. FRHDP vedtok i mars 2020 å søke om fylkesbesøk til Troms og Finnmark eller alternativt til Vestland.

Vedtak: Møteplan for våren 2022 vedtatt. FRHDP søker om midler til fylkesbesøk høsten 2022 til Troms og Finnmark fylkeskommune eller til Vestland fylkeskommune. Fagansvarlig legger fram mer informasjon i neste møte.

Sak 2021/33 Høring på ny opplæringslov

Kunnskapsdepartementet har sendt forslag til ny opplæringslov og endringer i friskoleloven på høring ([lenke](#)) Høringsfrist 20.12.21. [Notat fra Utdanningsdirektoratet her.](#)

Rådet vedtok i møte 20.oktober at fagansvarlig sjekker opp uklarheter i notatet utarbeidet av Utdanningsdirektoratet. Medlemmene forankrer eventuelle standpunkt i egen organisasjon. Saken settes opp på nytt i neste møte, for vurdering av eventuell felles uttalelse, eller om rådet overlater til organisasjonene å avgi høringsuttalelse.

Det ble i forrige møte stilt spørsmål ved forslag til regulering i ny lov av tilgang til PP-tjenesten for lærlinger. Departementet skriver i høringsnotatet at det er utfordrende å forstå hva som ligger i dagens lov på dette punktet. Høringsforslaget viderefører lærlingers rett til sakkyndig vurdering, og er ment å sikre at PP-tjenesten skal ha en rolle knyttet til opplæring i bedrift. Departementet ber om tilbakemelding på hva slags rolle og oppgaver knyttet til tilrettelegging som kan være aktuelle og hensiktsmessige fra PP-tjenesten for dem som har læretid i bedrift.

Det er spilt inn at rådet bør si noe om opplæringskontorenes betydning for små håndverksfag. Bedriftene er ofte små, og opplæringskontoret bør være et kontor med administrative oppgaver og de bør kunne kurse lærlinger der det er behov.

Vedtak: Faglig råd for håndverk, design og produktutvikling har diskutert høring på ny opplæringslov. I hovedsak overlater rådet organisasjonene å avgi høringsuttalelser til ny opplæringslov. Rådet ønsker å avgi felles uttalelse på særlig to temaer;

- opplæringskontorenes rolle ([se kap 7 i forslag til lovtekst](#))
- lærlingers rett til sakkyndig vurdering og rett til oppfølging fra PP-tjenesten som er tett elever og lærlinger

Rådets medlemmer undersøker i egen organisasjon. Frist for innspill til fagansvarlig Jorunn innen 8.12.

Sak 2021/34 Læremiddelutvikling for smale fagområder innen yrkesfaglige utdanningsprogram

Vedlagte oppdrag til faglige råd gjelder Utdanningsdirektoratets forslag til prioritering for 2022 knyttet til læremiddelutvikling for smale fagområder innenfor yrkesfaglige utdanningsprogram. Utlysningen omfatter vg2 og vg3, og direktoratet ønsker innspill på foreslåtte prioriteringer. [Se notat med mer om oppdraget her.](#) [Forslag til prioritering her.](#)

Følgende fag er foreslått prioritert fra utdanningsprogrammet;

Forslag til prioriterte fag i 2022 for smale fagområder.

SF/YF	Årstrinn	Læreplan	Utdanningsprogram
YF	Vg2	Båtbygger	Håndverk, design og produktutvikling
YF	Vg2	Urmaker	Håndverk, design og produktutvikling
YF	Vg3	Håndveverfaget	Håndverk, design og produktutvikling
YF	Vg3	Kostymesyerfaget	Håndverk, design og produktutvikling
YF	Vg3	Bunadstilvirkerfaget	Håndverk, design og produktutvikling
YF	Vg3	Orgelbyggerfaget	Håndverk, design og produktutvikling

Direktoratet ber om tilbakemelding senest **tirsdag 1. februar 2022**.

Vedtak: Rådet støtter prioriteringen. Fagansvarlig Jorunn lager en oversikt over læremidler som er laget/i produksjon for vg 1, vg 2 og vg 3. Rådet foreslår at det gjennomføres tiltak for å styrke søknader gjennom f eks utvikling av veiledere, korte søkermøter el. Rådet jobber videre med utvikling av læremidler. Saken settes opp i møte 2.februar 2022, og fagansvarlig ber om noe utsatt frist.

Sak 2021/35 Yrkesbeskrivelser på utdanning.no

I henhold til mandat skal de faglige rådene bistå med kvalitetssikring av yrkesbeskrivelser på www.utdanning.no, som er den nasjonale nettportalen for utdanning- og arbeidsmarkedsinformasjon og som driftes av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. Nettsiden gir beskrivelser av yrker med informasjon om arbeidsoppgaver og arbeidssteder, egenskaper som kreves for yrket, utdanning og lønn, statistikk over hvilke utdanninger personer i yrket vanligvis har, og hva de med en spesifikk utdanning jobber som. Nettportalen gir også en oversikt over bedrifter som har ansatte i yrket, og hvilke som er lærebedrifter.

Tekstene oppdateres normalt hvert tredje år og ellers ved større endringer i fagene. De faglige rådene skal bidra til å kvalitetssikre yrkesbeskrivelsene. Vedlagt finner dere også et kort skriv om kvalitetssikringen. Kvalitetssikringen går ut på å:

- ✓ lese gjennom beskrivelsen og se om teksten beskriver yrket på en god måte
- ✓ se at riktige stillingstitler er knyttet til yrkesbeskrivelsen, og at statistikken virker rett

De faglige rådene kan gjøre dette selv eller foreslå fagpersoner som kan bistå i arbeidet.

Det er ikke alle yrker er relevante for de faglige rådene å kvalitetssikre. I noen yrker, der det ikke kreves en spesifikk utdanning, har utdanning.no lagt inn VGS utdanning som et alternativ. De faglige rådene bes om å kvalitetssikre de yrker som fremgår av tilbudsstrukturen for yrkesfag. Se liste for utdanningsprogram. Det er fortsatt noen få yrker i tilbudsstrukturen som mangler yrkesbeskrivelser i noen av utdanningsprogrammene. Utdanning.no vil så snart som mulig lage et førsteutkast til yrkesbeskrivelser for disse fagene som vi ber de faglige rådene kvalitetssikre.

HK-direktoratet opplyser at Norsk håndverksinstitutt i høst har kvalitetssikret mange av yrkesbeskrivelsene knyttet til utdanningsprogrammet Håndverk, design og produktutvikling.

Frist for tilbakemelding til Utdanningsdirektoratet er **15.1.2022**.

Vedtak: Fagansvarlig Jorunn sorterer listen, og lager et felles dokument hvor alle markerer hvilke beskrivelser de kan kvalitetssikre. Frist for evt innspill til fagansvarlig Jorunn 15.1.2022.

2021/36

Vernerneverdige tradisjonshåndverksfag som utløser tilskudd til lærebedrifter

I 1996 ble det innført et tilskudd til lærebedrifter som tar inn lærlinger, praksisbrevkandidater og lærekandidater i verneverdige tradisjonshåndverksfag (den gang kalt små og verneverdige håndverksfag). Tilskuddet er en del av rammetilskuddet til fylkeskommunene og blir gitt i tillegg til basistilskuddet. For 2022 er det ekstra tilskuddet satt til 64 910 kroner per lærling, praksisbrevkandidat eller lærekandidat per år for læretiden i bedrift, også for verdiskapingsdelen¹.

Oversikt over verneverdige tradisjonshåndverksfag som utløser tilskudd blir normalt oppdatert 01.01. hvert kalenderår. Det er ikke gjort endringer i listen siden 2019 i påvente av ny tilbudsstruktur og utvikling av nye læreplaner. Se foreløpig [liste](#) her for 2022.

Lærefagene som utløser ekstra tilskudd blir vurdert til å ha en kulturell verdi, som det av samfunnsmessige årsaker er viktig å videreføre, på tross av at fagene har et lite rekrutteringsbehov. Følgende kriterier ligger til grunn for vurdering av hvilke fag som skal få ekstra tilskudd:

- Faget skal være en del av tilbudsstrukturen for videregående opplæring eller være godkjent som et forsøk.
- Faget er truet og fagkunnskaper står i fare for å dø ut på grunn av mangel på ny rekruttering.
- Faget skal ivareta tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, materialer og metoder.
- Faget har kulturell verdi, som det av samfunnsmessige årsaker er viktig å videreføre.

Utdanningsdirektoratet avgjør, etter innspill fra Sekretariatet for små og verneverdige fag (SSV) og de faglige rådene, hvilke fag som skal regnes som verneverdige tradisjonshåndverksfag. Det er pr i dag 44 lærefag fra totalt fem utdanningsprogram som utløser tilskudd. Det var i 2020 totalt 85 løpende lærekontrakter i disse fagene.

Utdanningsdirektoratets forslag til justeringer i listen fra 01.01.2022

Med utgangspunkt i dagens kriterier, ny tilbudsstruktur og nye læreplaner, og etter råd fra Sekretariatet for små og verneverdige fag (SSV) foreslår Utdanningsdirektoratet følgende justeringer i listen over verneverdige fag fra 01.01.2022:

- Bilsalmakerfaget tas inn på listen som nytt lærefag (vg 3 læreplan gjelder fra 01.08.22). Salmakerfaget ble delt i to, og bilsalmakerfaget ivaretar tradisjonelle håndverksteknikker.
- Optronikerfaget tas ut av listen. Faget har hatt en gjennomgripende utvikling og fyller ikke lenger kriteriene om at faget skal ivareta tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, materialer og metoder. Faget er flyttet til utdanningsprogrammet Elektro og datateknologi.
- Fagene nautisk instrumentmakerfag og storurmakerfag legges ned med ny tilbudsstruktur som innføres trinnvis fra 2020. Disse fagene skal tas ut av listen.
- Modellbyggerfaget foreslås nå tatt ut av listen, ut fra kriteriene om at fagene skal ivareta tradisjonelle håndverksfaglige teknikker, materialer og metoder.
- Glassblåserfaget er nytt navn på tidligere glasshåndverkerfaget.

¹ Basistilskudd 1

Utdanningsdirektoratet ber de faglige rådene vurdere og gi råd til foreslåtte justeringer i listen over verneverdige tradisjonshåndverksfag.

Frist for innspill: **8. desember.**

Vedtak: Rådet slutter seg til vurderingene. Fagansvarlig Jorunn sjekker tidspunkt for siste mulighet for å tegne lærekontrakt i glasshåndverkerfaget, og om faget skal bli stående og glassblåserfaget legges til, i en overgangsfase.

2021/37

Innspill til nye videreutdanningstilbud for yrkesfaglærere

Utdanningsdirektoratet forvalter flere nasjonale ordninger for kompetanseutvikling for ansatte i barnehage og skole. Dette omfatter både etter- og videreutdanning. I alle de statlige ordningene for videreutdanning, har vi avtaler med universiteter og høyskoler (UH) om studietilbudet, og det er Utdanningsdirektoratet som finansierer disse. Videreutdanning for yrkesfaglærere er forankret i strategien «[Yrkesfaglærerløftet – for fremtidens fagarbeidere](#)». Et av målene i strategien er å bidra til å gi yrkesfaglærere gode muligheter for kompetanseutvikling gjennom å utvikle relevante etter- og videreutdanningstilbud. Skoleeier får stipend- eller vikarmidler for lærere som deltar i ordningen.

Udir har per i dag avtale om 26 videreutdanningstilbud med 9 UH-institusjoner. Tilbudene favner bredt og inneholder flere ulike tema- og kompetanseområder;

- Ny teknologi og e-læring
- Klasseledelse og relasjonskompetanse
- Veiledningspedagogikk og coaching
- Fagfornyelsen
- Yrkesfaglig fordypning, yrkesdidaktikk og yrkesdifferensiert opplæring

Yrkesfaglærere kan også søke på videreutdanningstilbud innenfor Kompetanse for kvalitet. Dette er blant annet studietilbud i fellesfagene, spesialpedagogikk eller veilederutdanning.

Yrkesfaglærere som underviser i programfag på yrkesfag kan delta på tilbudene, dette inkluderer også lærere fra friskoler. Lærerne må være i arbeid, men det er ikke krav om at yrkesfaglæreren har hele sin stilling som programfaglærer. UH kan også ta opp andre deltakere enn yrkesfaglærere dersom det er ledig kapasitet. Dette gjelder instruktører, faglige ledere i bedrift, avdelingsledere for yrkesfaglige utdanningsprogram, lærere i fellesfagene på yrkesfaglige utdanningsprogram og fagskolelærere. Skoleeier får ikke stipend- eller vikarmidler for denne gruppen, og de søker direkte til UH. På udir.no er det en oversikt over alle [videreutdanningstilbudene for yrkesfaglærere](#).

Nye videreutdanningstilbud

Videreutdanningen er et av mange kompetansetiltak som skal sørge for at lærere som underviser i yrkesfaglige utdanningsprogram, holder sin kompetanse oppdatert og i tråd med arbeidslivets behov. Udir er i gang med å innhente innspill fra relevante parter for å sørge for at de nye videreutdanningstilbudene er relevante og treffer kompetansebehovet. Dette innebærer en

vurdering om hva som eventuelt skal videreføres av eksisterende tilbud og hva vi trenger mer eller mindre av, eller eventuelt nye tilbud.

Alle videreutdanningstilbudene vil lyses ut våren 2022 og vil gjennomføres fra studieåret 2023/2024. Dersom det er behov for etterutdanning og/eller grunnutdanning er dette ikke en del av denne bestillingen.

Frist for innspill: **15. desember.**

Udir ber om innspill på;

- Hva er det yrkesfaglærerne i de ulike utdanningsprogrammene har størst behov for av videreutdanning?

- Er det noen av kompetanseområdene (fagovergripende områdene) som bør vektlegges i utlysningen av nye videreutdanningstilbud?
 - pedagogikk og didaktikk
 - klasseledelse, relasjonskompetanse og veiledning
 - vurdering
 - digitalisering og ny teknologi
 - tverrfaglige temaer
 - i eget fag/utdanningsprogram

- Ny tilbudsstruktur og nye læreplaner ble innført fra høsten 2020. Har dette medført andre kompetansebehov enn det som videreutdanningen tilbyr i dag innenfor deres utdanningsprogram?

- I dag er det kun universiteter og høyskoler som tilbyr videreutdanning for yrkesfaglærere. Kan, og evt hvordan, fagskoler også ha relevant kompetanse å tilby i videreutdanningen for yrkesfaglærere? På hvilke kompetanseområder vil det eventuelt være aktuelt for fagskoler å tilby videreutdanning?

- Har dere andre innspill til nye videreutdanningstilbud for yrkesfaglærere?

Vedtak: Rådet diskuterte saken. Det er et omfattende oppdrag. Fagansvarlig Jorunn sjekker mulighet for noe utsatt frist. Rådet mener det er behov for videreutdanning i de ulike programfagene, i tillegg til de fagovergripende temaene.